

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
La Pop (Brassai-utca), 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Es. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
ndvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

BUDAPEST
Diszt.
Dl. Jánosot

KELLETT

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Romániában

Egész évre — — 1150

Félévre — — — 600

Negyedévre — — 320

Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40-—

Egyes szám — — 3-—

1927 május 27 Péntek

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 118 szám

5687 Ijjar 25

Ember az embertelenségben

Masaryk Tamás személyének az örök erkölcsi és szellemi aktualitáson kívül a mai napon ismét politikai aktualitása van. Ma zajlik le a csehszlovák köztársaságban a köztársasági elnök-választás, amely minden bizonnyal ismét Masaryk Tamás győzelmével fog végződni. Ez a győzelem annyira bizonyosra vehető, hogy tulajdonképpen fölöslegesnek látszik a választással kapcsolatban minden jelentőséget aláhangsúlyozó megjegyzés.

Mégis egy speciális érdekessége lesz a mai lezajló csehszlovák elnökválasztásnak, nevezetesen az, hogy az utolsó pillanatban három ellenjelöltet is állítottak Masarykkal szemben, ami azt jelenti, hogy a csehszlovák köztársaságban akadnak már frakciók, amelyeknek gondolatvilágában elhomályosultak azok a nagy tettek és gondolatok, amelyek Masaryk Tamástól eredtek s amelyek tulajdonképpen életrehívói voltak a mai csehszlovák köztársaságnak.

Sőt Prágában akadt már egy olyan sajtóorgánium is, amelyik kétségbevonja Masaryk történelmi érdemeinek nagyságát és döntő jelentőségét. A lap szerint Masaryk alakja köré inkább a legendák glóriája szövődik, semmint a történelmi tett nagysága és kizárólagossága tapadna hozzá.

Szerencse, hogy a nyilván fascista gondolatok körben mozgó sajtóorgánium megállapításai csak néhány egészen elfogult ember véleményét tükröztetik vissza, vagyis olyanokét, akiknek sem történelmi érzékük, sem pedig kellő tisztelőjük az igazi emberi nagysággal szemben nincsen.

Kétségtelenül igaz az, hogy a politikai nagyság mindig az aktualitások felismeréséből származik s rendszerint el is mulik az aktualitások elmúlásával. Az immár nyolc éve fennálló Csehszlovákia igényei és irányai lényegesen mások, mint Masaryk Tamás fellépésének idején voltak s talán akadnának olyan friss erők, tehetségek benne, akik új szempontokkal és új lendületekkel tudnák feszültté tenni a csehszlovák politika nem tulságosan viharos légkörét.

Am Masaryk Tamás nagysága ma már magasabban áll a saját egykori politikai aktualitásának nagyságánál is, mert az agg államférfi, aki Csehszlovákia élén, mint annak legelső és legrepresentatív állampolgára áll, tulajdonképpen a modern államelmélet, a szociális haladás és a fejlődés gondolatát saját nagyszerű egyéniségében igazoló szimbólum.

Felette áll tehát még saját pártemberi mivoltának is, úgy lehet őt tekinteni, mint az emberi eszménység, az egyéni tisztaság és a gondolati fenkölttség konkrétumát, amely emberi alakot öltve, a legmélyebb bölcsességgel lát bele a pillanat örvényeibe s a mult mélységeiből és tapasztalataiból megpillantani tudja a jövő perspektívák alakulását.

Azok a pártok és emberek tehát, akik Masaryk ellen, bármily sikertelenül is, ma frontot igyekeznek alkotni, tulajdonképpen ez ellen az elvonatkoztatott és homogén nagyság ellen áskálódnak, amely éppen abszolút teljességénél fogva nehezedik kishitű lelkületükre s arra a mentalitásra, amely minden értékelést csak a napi politika mérlegén tud megejteni, nem pedig a történelem szémszögéből.

Mert igenis, bármennyire igyekeznek ezt kétségbevonni, Masaryk Tamás történelmet csinált, mert történelmi gondolatokat vetett fel szíre, akkor, amikor ez a gondolat egyet jelentett a tett lehetőségével. Ha a kivitelben öneki magának nem is volt százszázalékos szerepe, ez mitsem jelent, mert hiszen az emberi test konstrukciójában az agynak és vérkeringésnek

sem az a szerepe, hogy a lábak és a kezek funkcióját elvégezze, hanem, hogy ezekre a funkciókra impulzust adjon. Masaryk Tamás ezt cselekedte: irányt és hangot adott a néplélek mélyén szunyadó akaratoknak és ezt a tudós életlátásával s a művész intuíciójával tette.

Ha alakja körül legenda szövődött, ez nem az ő hibája, annál is inkább nem, mert Masaryk nem a legendák, hanem a reálitások szépségének az embere. S a legendát sohasem a legendába burkolt alakok hozzák létre, hanem azok, akik a legendás alakokban a maguk törekvéseiknek megtestesítőit ismerik fel.

Ha valakitől távol áll az a vágy, hogy a történelem nagyon sokszor kétes értékű és jellemű legendás alakjai között szerepeljen, úgy kétségtelenül Masaryk Tamás az. Mert Masaryk Tamás szociológus és lélekbuvár, aki nagyon jól tudja, hogy az emberi nagyság értéke és hatása korok szerint változik és csak annyi ma-

rad meg állandósulva belőle, amennyit később emberöltők is gyakorlati utmutatásul használhatnak fel.

Az ő művéből nem a megvalósított tettek fognak megmaradni korszakalkotó és minden korokra érvényes értékeként, hanem azon eszmei épület, melynek alapjait Masaryk Tamás a fejlődés törvényszerűségének talajára rakta le, olyan gondolatbőséggel, melyből nemzedékek meríthetnek gyakorlati és eszmei kincseket.

Ezért fontos a Masaryk győzelme még azok számára is, akik távol állanak a csehszlovák állam belső ügyeitől, nemzeti aspirációitól. Mert Masaryk több mint a csehszlovák köztársaság elnöke: Masaryk európai demokrácia legjobb értelemben vett értelmezésének gyakorlati teoretikusa, ember az embertelenségben, élő dokumentum annak lehetősége mellett, hogy ezen a világon a becsületnek, a gondolatnak és a szociális igazságnak is vannak esélyei. (s.)

Az angol-orosz diplomáciai viszony megszakítása után Oroszország elrendelte hadiflottájának hadiállapotba helyezését

Litvánia szintén megszakította a diplomáciai viszonyt. Németország semleges marad

London, május 26. Még huszonnégy órája sincs annak, hogy Baldwin elmondotta az angol alsóházban az angol-orosz diplomáciai és kereskedelmi viszony megszakítását igazoló expozéját s máris olyan híreket röpit világgá a táviró, amely azt a szomorú feltevést igazolja, hogy az angol-orosz szakítás nem fog pusztá diplomáciai ténnyé lokalizálódni, hanem mögötte egy új, véres küzdelem konturjai bontakoznak ki.

Mint a Moszkvából Rigán keresztül érkezett táviratok jelentik, az orosz-szovjet hadügyi népbiztos, Voroseff, az angol-orosz diplomáciai viszony megszakításának hírére napi-parancsot adott ki, amelyben elrendeli,

hogy az egész orosz tengerészet hadiállapotba helyeztessék. Az orosz flottának készen kell állania arra, hogy bármely pillanatban az ország védelmében megkezdje hadműveleteit.

Az orosz kormány egyidejűleg megtiltotta az angol hajóknak az orosz kikötőkbe való beutazását.

Londonban a kormány elrendelte az orosz követség rendőri őrizet alá való vételét. Az orosz kormány természetesen erre a rendelkezésre hasonlóval felelt és szintén elrendelte a moszkvai angol követség rendőri ellenőrizet alá vételét.

London, május 26. Csak természetes, hogy ez a világjelentőségű esemény az egész világ politikai közvéleményét, tekintet nélkül a jobb- vagy baloldali felfogásra, a legmesszebbmenően foglalkoztatja. Az angol munkásság annak ellenére, hogy legbecsületesebb meggyőződése szerint a leghatározottabban elítéli a szovjettel való szakítást, mégis elállott a bizalmatlansági indítvány beterjesztésétől, ezáltal állva utját a kormány részéről kiindulható rágalmozási hadjáratnak, mely szerint az angol munkáspárt bolsevizmussal paktál. A munkáspárt azonban a bizalmatlansági indítvány beterjesztése helyett

szigorú birói vizsgálatot követel annak megállapítására, hogy a konzervatív kormánynak elegendő oka volt-e a diplomáciai viszony megszakítására.

A jobboldali angol sajtó, élén a „Daily Mail“-al, annak a nézetének ad kifejezést, hogy a szovjettel való szakítás Oroszország presztízisének fog ártani, különösen Kinában, Perzsiában és Törökországban, továbbá a finn-román bolsevistaellenes korridor államaiban. A lap szerint Belgrádban, Prágában és Genfben a szovjet-kormány elismerésére megindult tendenciák gyengülni fognak.

London, május 26. Kovnából érkezett híradás szerint a litván minisztertanács, mely jelenleg teljesen angol befolyás alatt áll,

nyilván angol sugalmazásra, tegnap szintén elhatározta a litván-orosz diplomáciai viszony megszakítását.

A kormány indokolása szerint erre az adott okot, hogy a Postesinszki tábornok, volt vezérkari főnöknél tartott házkutatás megállapította, hogy a szovjetkövetség Litvániában kémservezetet létesített. A kovnoi orosz követ máris elhagyta a várost és Moszkvába utazott.

London, május 25. A londoni angol követség a diplomáciai viszony megszakítása után kommunikét adott ki, amelyben nyilván pusztán udvariassági szempontokból sajnálatának ad kifejezést az angol-orosz diplomáciai viszony felmondása s a kereskedelmi egyezmény alaptalan megszakítása fölött, amiért a felelősséget teljesen az angol kormányra hárítja.

Berlin, május 26. A német sajtó hangsúlyozza, hogy Németországnak feltétlen semlegességet kell tanúsítani az angol-orosz konfliktusban. A lapok optimisztikusan ítélik meg a helyzetet és annak a nézetüknek adnak kifejezést, hogy a két állam ellenségeskedése a gazdasági háboru határain túl nem fog menni. Németországnak mindent el kell követnie, hogy az ellentétek ne fejlődjenek erőszakos cselekményekké, mert Németország ezzel nem nyerne semmit, de viszont igen sokat veszíthetne. Hangsúlyozzák a lapok, hogy Németország katonai semlegessége rendkívül gyengén van megvédve s egy orosz-angol tényleges háboru esetén, Németország területe feltétlenül felvonulási tereppé válna.

Paradicsom a Vörös tengeren

Kamarán, a béke szigete

Irtá: Wolfgang Weisl

Kamarán a béke szigete és az indiai zárandokok szent és enyhe ligete. Aki az Indiai óceán felől a Vörös-tengerbe hajózik, ezen a szigeten tartozik megvizsgáltatnia és fertőtlenítenie magát. Kamarán Európa előretolt határőrsége a kolera- és pestis-járványok elleni harcban, az epidémiák ellen, amelyek évezredek óta hullámanak India felől a nyugatra. Akinek nem kell föltétlenül leszállania, ne szálljon ki, vizsgáltsa meg magát a hajón, én vagyok az első európai ember, mondja a doktor, aki nem tudja lefojtani magában a kíváncsiságát. Turbános fejét udvariasan megbiccenti és megigéri, hogy bekísér a szigetre, ahol kenyeret, tojást, gyümölcsöt, talán húst tudnék vásárolni.

Félorajárányira a kikötőtől iskolapeldáját tapasztaljuk a brit közigazgatási „művészetnek“. Nyugaton az ugynevezett arab város: feketével és mulattjaival. Ezer-ezerötszáz lélekből áll, alacsony szárnalmas háznak mondott kőbuckáival. Korálsziklából a falai, nádból, vagy pálmaágakból a tetőzete, az egész alig magasabb egy európai embernél. Odébb már az új telep: futball-terek és katonai barakkok: a garnizon. Az adeni első gyalogezrednek egy zászlóalja sportol és unatkozik errefelé. Ismét széles, üres térség, barakkok és kunyhók. Itt lakik: a három angol, a tíz indiai orvos, az orvosnők és a tisztviselők szolgazemélyzete visszavonultan és szemlélődő béke közepette. Aztán megint egy új település. A brit adminisztrátor palotája és a többi tisztviselő. A brit épület előtt nyugodtan, kövően és zsiros egykedvűséggel állanak: két apró hajóágyu, egy zászlópózna, amelyen az angol zászló lobog. Bent mindössze három brit tisztviselő, kint két ágyu, egy lógó — köröskörül a nagy egyedüllét és messze-messze a szolgák és alattvalók... Angol kolónia...

Az adminisztrátornál, egy kedves okos tiszténél, az indiai hadsereg kapitányánál behűtött limonádét kaptam és Kamarán történetének egy kivonatát, kezdve attól az időtől, amikor Braganza Katalin ezt a szigetet hozományul hozta Károly királlyal való házasságába a valamivel értékesebb Bombayval és Tanagerrel, mindaddig az ideig, amíg Nagy-británia annó 1880 ezt a pusztaságot átengedte a nemzetközi egészségügyi bizottságnak, hogy állítson fel itt, a Vörös-tenger szigetén egy vesztegár-állomást. A kapitány elmondotta, mint engedte át az egészségügyi bizottság a mohamedán fenhatóságának, Törökországnak a szigetet, ahol egy kondenzátor és egy vesztegárnak való elkülönített helyet rendeztek be. És jött a háború. Az angolok megszállták a kis szigetet, átadták azután az indiai kormányának. Elmondotta, hogy egy évben 70 ezer zárandok is vonul át a szigeten. Aztán tovább beszélt technikai és statisztikai aprólékoságokat, ami azonban nem érdekelt annyira, mint az a határtalan nyugalom és biztonság, ami az adminisztrátor minden szavából kiáradt.

A szigeten fejedelmi fizetést kapnak a tisztviselők. Az adminisztrátor havi fizetése 5000 dollár, míg a legrosszabban fizetett indiai orvos ennek a felét kapja. Alig dolgoznak, kivéve a zárandok-szezon öt hónapját, amikor szintén nem erőltetik meg magukat. Az élelem olcsó és minden három hétben hoz a gőzös a szigetlakók számára ipari cikkeket. Az angolok pedig, noha nagyon kevesen vannak, úgy rendezkedtek be, mintha otthon lennének: tennispálya, tengeri fürdő, vaskorlátokkal a cápák ellen, jég- és szódavíz gyár. Autó és hátszlovak, kirándulás céljaira, motorcsónakok tengeri üdülésre. Kérdem az egyik, a másik a harmadik tisztviselőtől:

— Nem borzasztó ez az egyedüllét? A világtól való ez a teljes elszakadottság?

Rám néznek csodálkozó pillantásokkal és kérdezzé adják a választ:

— Miért is lenne borzasztó, amikor az ember annyi szabadságot kap, amennyit akar, hogy Adenbe utazhasson. Ha az embernek itt a felesége és családja, nem lehet semmi kíváncsága. Betegségek ismeretlenek a szigeten, nélkülözés nincs, gond sincs. A sziget egy valószínű paradicsom.

Paradicsom, de bizony különös paradicsom. Hogy úgy mondjam, — redukált Édenkert.

A szigeten egyetlen oázis van, talán midössze száz pálmából. Megnézem az oázist. Valóságos pálmák... kutak... kis veteményes kertek: ez minden. Datolya nincs, mert a benszülöttek sokkal lustábbak, semhogy a pálmákat mesterségesen öntözzék, ezért nem is terem gyümölcs. Nincs, holott lehetne, vetemény sem, nincs buza, nincs egyéb kenyérmag és ami van, azt importálják. Halat a tenger ad.

A benszülöttek azonban nyomorognak... Ahol csak megfordultam, mindenütt inni adtak, de sehol nem kaptam enniat. Venni akartam valami élelmet, sehol egy falatot nem adtak. Vaját, sajtot, kérdeztem, — kaphatok-e. Mosolyogtak. Olyan cikkeket ezeket, mondották, amelyeket az angolok hoztatnak Adenből. Nagynehezen hozzájutottam négy tojáshoz, amit egy török hajósnál akartam megfizetni. A tojást zsirral és rizzsel habarta össze. Megkóstoltam és megéreztem az avas zsir penetráns szagát. Az első fanatnál rosszul lettem a hőségétől és éhségtől legyöngült gyomrom sztrájkolt.

A török vermet-bort vett elő és megkínált. Nem iszom bort, — mondom. A török és mellette egy indus egyedül iszik.

Effendim, — mondja vendéglátóm — látom, nem izlett. Tudom ezt, de nem adhatunk egyebet, mert

Csehszlovákiában látták el utlevéllel a szovjet európai futárjait

Pozsonyban letartóztatták két kommunista vezért és az utlevélosztály vezetőjét

(Pozsony, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagy szenzációt keltő letartóztatások történtek tegnap Pozsonyban: három hétig tartó, nagy titokban lefolytatott, de intenzív nyomozás után Benda rendőrtanácsos parancsára három detektív hagyta el a politikai ügyosztály tapétaajtós helyiségeit. Az egyik detektív előállította Guttman Miksát, a kommunista ifjúmunkások volt vezetőjét, akiről néhány nappal ezelőtt irtak csak egy csekk-csalási ügyből kifolyólag a lapok. A másik detektív a Savoy-kávéházba ment és csöndesen figyelmeztette éppen beszélgetésbe merült Singer Jenő kommunista városi tanácsost, hogy

Brada, az egyenruhás rendőrség főparancsnoka óhajt vele beszélni. A „beszélgetésnek“ még ma sincs vége...

A harmadik detektívnek volt a legkönnyebb dolga: neki el se kellett hagynia a rendőrgazgatóság épületét. A második emeletről egyszerűen lement az elsőre, bekopogtatott a forgalmi ügyosztály ajtaján, udvariasan lejelentkezett az íróasztalánál ülő Musil Agoston rendőrfogalmazó-gyakornoknál, majd valamit sugott a fülebe. Musil, aki magas, erős, harmincéves ember, elsápadt, felállt és

szó nélkül követte a detektívet: az utlevélosztály volt vezetőjét ugyanis felsőbb parancsra letartóztatták.

A pozsonyi letartóztatások hosszú hetek óta folyó nyomozásnak eredményei és közvetlen kapcsolatban vannak

a londoni Arkos helyiségeiben végzett házkutatásokkal.

A kommunista futárokat ugyanis régebben Angliában szerzett angol utlevelekkel látták el, majd amikor az angol hatóságok ellenőrző munkája megnehezítette az utlevelek megszerzését, akkor Csehszlovákiában organizálták meg a kommunista futárokat: utlevéllátásukat. Ezen a ponton kezdődött Guttman, Singer és Musil szerepe.

Singer összeköttetésbe lépett Musillal, a pozsonyi utlevélosztály vezetőjével, aki a Singer által bementett személyek részére minden irat nélkül utlevelet állított ki. Ezt a feladatot hosszú időn keresztül oly ügyesen végezte, hogy csak körülbelül három héttel ezelőtt fogott gyanút a rendőrség,

Musil Agostont elhelyezték az utlevélosztály éléről,

a forgalmi ügyosztályon kaptak egyelőre beosztást: és az utlevélosztályuk majdnem egész személyzetét kicserélték.

Csuz, reuma, köszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál Bizusán (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal) Vasuti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és **ישר** ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek Naponta tér- és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig

Elő- és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság.** Posta: Ieanda-Mare

a szigetet szegény s amit itt ettünk, ugyanazt eszük napról napra, durhából való kenyeret és halat, kétszer napjában. És ha olykor üzletet csinálunk, akkor egy-két pohár vermetuot iszunk. Látod Effendim, ez a kis indus már nem bírja.

A kis indus valóban a bortól elalélt és elterült a földön. A török mosolygott.

Vajjon Kamarán az ő számára is paradicsom-e?

Érdekes, hogy Singer megneszelte, hogy a rendőrség figyel, mert mindent elkövetett, amely bekerüljön abba a munkásdelegációba, amely Csehszlovákiából néhány héttel ezelőtt indult Szovjetországba. A hatóságok azonban, amelyek ekkor már figyelték működését,

különböző ürügyekkel elamerikázták utlevélnéki kiállítását.

A pozsonyi rendőrség távirati uton érintkezésbe lépett különböző franciaországi, németországi és hollandiai rendőrségekkel, hogy ezeknek a kommunista futároknak további utazgatását megakadályozza.

Singer városatyja szerepe az ügyben Pozsonyban külön helyi szenzáció jellegével bír.

Magyar Színház Mozgó

Korda Mária

kedvelt filmművész a

A Habsburg ház tragédiája

c. filmben.

Magyar - Színház

Szombat, május 28-án este fél 11 órakor

Nagy Endre

egész estét betöltő egyetlen konferansz estje. Kolozsvár egy estén kapja, amin Budapest egy éven át mulatott.

Jegyek: a Magyar Színház pénztáránál.

Allatorvosok!

Megjelent a dr. Uebele Handlexicon der tierärztlichen Praxis. 2 kötet ára 2100 lej. Utánvételes szállítás vidékre. Lepage-nál, Kolozsvár.

Olcsón szépen, gyorsan, vegyileg fest tisztít Cink Cluj

A bukaresti lemondás

A munkaügyi kommisszió

(Bucuresti-Bukarest tudósítójától.) A lapok Jasi a genfi kongressus lemondott és Cudal munkügyi miniszteri miniszteri tárca a ré Theodorescu Anibal főpolgármesternek jut Hír szerint a kom

Három szök

Hétszer volt elítél

(Cluj-Kolozsvár, m dósítójától.) Hat hónap Románia közvélemény Erich Christian Bern dás híri német bank Hónapokon keresztül ban ez az ember, min dasági viszonyok meg ígéretek, udvarias szól bandázás helyett kor lépett fel, aki végre hozni az országba. Bu ügyminiszter folytatot mely politikussal e kével bíró bankalapítá közben rátér arra is, vinnai városokkal millió lyósításáról tárgyaljon

A hirtelen nagy z igazgatói szobák puha mélyisége, amely má ratlanul következett b kellett nemcsak az or dön is. Az elmúlt év resti sziguranca letart ban Schultze Erichet, guranca elől megszökő sitás és sikkasztás vád

Ettől kezdve szint nyosultak fel ellene momentumok, kezdve nak pillanatában a pé lej készpénzt találtak, lozsváron eladott cseki szállodai szobaszámlájá bukaresti bankalapítás zsált, helyiséget bérelt hogy mindez csak n hogy az amerikai b Schultze hónapokon k séggel a pénzügyminis nagy ipari vállalatokat tázia, egy szélhámossai csupán.

Meg

Schultzet átkisértél fogházába és a koloz fordult a berlini Schultze előéletéről ké folyamán megérkezett nem engedett kétséget lini rendőrség közölte, kötvények hamisítása fogvatartását. A diplom

hat hónapig tartot őrség válasza a kö megé

Ez a válasz súlyos aktáktól egy eredendő ber — kisebb és nag és egyszerű bűnök el leplet az akták kiméle Az átirat kimutatja Bernhard, aki most 41 eddig már hétszer

A bukaresti lapok szerint Trancu Jasi mint lemondott miniszter utazott Genfbe

A munkaügyi konferencia Trancu Jasi-t a kormánykiküldöttek elnökévé, Mircea mérnököt pedig a munkaadók alelnökévé választotta

(Bucuresti-Bukarest, május 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lapok állítása szerint Trancu Jasi a genfi kongresszusra való elutazása előtt lemondott és Cudalbu veszi át véglegesen a munkaügyi minisztériumot, míg az igazságügy-ministeri tárca a régóta kombinációba vett Theodorescu Anibalnak, a jelenlegi bukaresti főpolgármesternek jut.

Hír szerint a kormány revízió alá veszi az

alállamtitkárságokat is és megszünteti azokat amelyeknek nincs meghatározott hatáskörük.

Genf, május 26. A nemzetközi munkaügyi kongresszus Thomas javaslatára Trancu Jasi román munkaügyi minisztert választotta meg a kormánykiküldöttek csoportjának elnökévé, Mircea mérnököt pedig a munkaadók csoportjának alelnökévé.

Háromévi fegyházbüntetés előtt szökött Schultzze Romániába

Hétszer volt elítélve Németországban a német „kölcsonközvetítő”. Megérkeztek a terhelő akták Schultzze ellen

(Cluj-Kolozsvár, május 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hat hónapja már annak, hogy egész Románia közvéleményét lázba ejtette Schultzze Erich Christian Bernhard, a soknevű és legendás hírű német bankár letartóztatásának híre. Hónapokon keresztül úgy szerepelt az országban ez az ember, mint a mostani nehéz gazdasági viszonyok megváltója, aki végre üres ígéretek, udvarias szölamok és felesleges handabandázás helyett komoly kölcsönajánlatokkal lépett fel, aki végre valóban pénzt akar behozni az országba. Bukarestben Lepadatu pénzügyminiszter folytatott vele tárgyalásokat, komoly politikussal egy 200 millió lej alapítékével bíró bankalapítási tervét dolgozta ki és közben rátért arra is, hogy erdélyi és bukovinai városokkal millió dolláros kölcsönök folyósításáról tárgyaljon.

A hirtelen nagy zuhanás miniszteri és bankigazgatói szobák puha kényelméből a börtön mélységébe, amely máról holnapra, teljesen váratlanul következett be, hatalmas konsternációt keltett nemcsak az országban, hanem a külföldön is. Az elmúlt év december 12-én a bukaresti sziguranca letartóztatta szállodai szobájában Schultzze Erichet, miután a kolozsvári sziguranca elől megszökött volt, mert csekkhamisítás és sikkasztás vádjai miatt körözték.

30 lejt találtak nála

Ettől kezdve szinte ijesztő gyorsasággal tornyosultak fel ellene a kijózanító és terhelő momentumok, kezdve ott, hogy letartóztatásának pillanatában a pénzkirálynál mindössze 30 lejt készpénzt találtak, folytatva ott, hogy Kolozsváron eladott csekkjei hamisak voltak, hogy szállodai szobaszámláját nem fizette ki, hogy a bukaresti bankalapítás már tisztviselőket angasztalt, helyiséget bérelt ki, írógépet vásárolt, hogy mindez csak humberg és végezve ott, hogy az amerikai bankok meséje, amellyel Schultzze hónapokon keresztül táplálta reménységgel a pénzügyminisztériumot, városokat és nagy ipari vállalatokat, hogy mindez csak fantázia, egy szélhámos nagyvonalu próbálkozásai csupán.

Megérkeztek a terhelő akták

Schultzze átkísérték a kolozsvári ügyészség fogházába és a kolozsvári ügyészség átirattal fordult a berlini rendőrséghez, amelyben Schultzze előletről kért adatokat. Még a hét folyamán megérkezett a távirati válasz, amely nem engedett kétséget a vádak iránt, a berlini rendőrség közölte, hogy Schultzze kölcsönkötvények hamisítása miatt körözik és kérték fogságtartását. A diplomácia szövevényes utjain

hat hónapig tartott, míg a berlini rendőrség válasza a kolozsvári ügyészségre megérkezett.

Ez a válasz súlyos aktákat tartalmaz és a súlyos akták egy eredendően bűnös, börtönviselt ember — kisebb és nagyobbstíliú szélhámosságok és egyszerű bűnök elkövetőjéről rántja le a leplet az akták kiméletlen hidegségével.

Az átirat kimutatja, hogy Erich Christian Bernhard, aki most 41 éves mindössze

eddig már hétszer volt jogerősen el-

ítéve különböző német igazságszolgáltatási hatóságok előtt

és hogy legtöbb hamisításért

3 évi fogházra ítélte el a törvényszék Schultzze-t,

aki a büntetése elől szökött meg — Romániába. Ezzel a szökéssel vette kezdetét Schultzze tünelmentes romániai karrierje. A németországi szökevény ugyanis — és ez valóban nagystílusú — mellett bizonyít,

Romániába már mint egy amerikai pénzcsoport képviselője és német bankigazgató érkezett meg,

aki azonnal kölcsöntárgyalásokba kezdett és aki minden eszközt és módot megtalált ahhoz, hogy üzelmait a valóságos burkával vonja be.

Az első bűnök

Schultzze 1886-ban született Casselben. Korán árvaságra jutott és 16 éves korában a hannoveri törvényszék okirathamisítás miatt kénytelen elitélteni az alig tizenhatéves fiút, egyik kereskedelmi iskola hanyag tanulóját. Ettől kezdve tíz évig nyoma vész a büntügyi nyilvántartókból és utólag tudjuk meg, hogy közben megnősült és Hamburgban egy kereskedelmi ügynökséget alapított magának. A kereskedelmi ügynökség azonban hamarosan megbukott és Schultzze

hamis bukás, hamis pénzek forgalombahozatala és sikkasztás miatt vonja felelősségre ezúttal a hamburgi törvényszék.

Ítélet: *Hathónapi fogház*, amelyet az akták szerint, Schultzze ki is töltött. Röviddel kiszadulása után Berlinbe költözik és házat vásárol — hitelbe. A részletek megfizetésével adós marad, ismét hamisít és a berlini törvényszék a visszaeső bűnöst ismét hathónapi fogházra itéli el.

A világháború kitérése Londonban találja Schultzze-t, aki a konjunktúra segítségével vagyont szerzett magának az angol fővárosban. Internálják, vagyonát zár alá veszik. Schultzze felajánlja szolgálatait az angol hadvezetőségnek, szabadlábra helyezik és Németországba küldik. Schultzze itt az angol viszonyokról referál a német hadvezetőségnek, de közben Angliát is tudósítja. A kettős játékra rájönnek, 1917-ben Schultzze-t letartóztatják és hadbíróskodás elé állítják, amely kémkedésért kétévi börtönnel sújtja. A forradalom kitérésekor, mint politikai fogoly, ismét visszanyeri szabadságát.

1922—923—924 újabb perek Schultzze ellen. Kisebbségi jelentőségűek, család, hamispénz forgalombahozatala: összesen 8 hónapi fogházat kap, amelyet kitölt.

Háromévi fogház

1925. Schultzze egy buenos-ayresi nagy pénzvállalat kölcsönkötvényeinek szelvényeit hamisítja meg és mintegy 8 millió lejt vesz fel ily módon, mint a Middle Europe Securities Company igazgatója. Ismét rájönnek a hamisításra, megindul a per ellene, felesége és két alkalmazottja — Wilhelm Dünn és Joseph Kvarz — ellen. Schultzze-t letartóztatják és másfélévi vizsgálat után 1926 júliusában a törvényszék 3 évi

fogházra itéli el Christian Erich Schultzze-t, feleségét kétheti, alkalmazottait 2—2 hónapi fogházzal sújtják. Schultzze felebbez és kéri szabadlábrahelyezését. A törvényszék szabadlábra helyezi Schultzze-t, — szeptemberben a tábla helybenhagyja a büntetést, amelyet hetven oldalon indokol meg, — de Schultzze ekkor már

hamisított utlevél segítségével átlépte a határt és Romániában milliódolláros kölcsönökről tárgyalt.

Befejezték a vizsgálatot Schultzze ellen

A többi már tudjuk. Dragusan vizsgálóbíró az adatok alapján a jövő hét folyamán befejezi a vizsgálatot Schultzze ellen, elkészíti a vádiratot és nemsokára a kolozsvári törvényszék fog ítéletet mondani a moderu kornak e kétségtelenül egyik legnagyobbstíliú szélhámosa fölött. Az ítélet kitöltése után pedig át fogják adni a német hatóságoknak, hogy ott-honi büneiért számoljon Schultzze, aki minden zsenialitása mellett sem tudta elkerülni sorsát és aki most a kolozsvári törvényszék fogházában a monte-carlo-i játékbank felrobbantására készített titokzatos terveket, hogy megrendült erkölcsi és anyagi egyensúlyát valahogyan helyrehozza. (k. r.)

Nemcsak a

kereskedőknek,

hanem az

iparosoknak

gyárosoknak

is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lejt

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában. — Máramarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

20%

árleszállítás mellett fest, tisztít, mos a

„CRISTAL“

gőzmosó-, vegytisztító- és kelmefestőgyár. CLUJ Telefon 500.

Az ország nagyobb városaiban képviselve

Fiókhelyek: Calea Regele Ferdinand 132.
Piata Mihaiu Viteazul 4.
Str. N. Jorga 2.
Str. Regina Maria 9.
Calea Motilor 49.

1927. május 27

zvény és

en

zusán (Büdös-

bányai vonal)

pen. Kényelmes

elcső keresztény

pihenőhely, feny-

ek Naponta tér-

asi felügyelet.

ptember 15-g

nyes árak. Elő-

li fürdőigazga-

ada-Mare

ank, ugyanazt esszük

nyeret és halat, két-

letet csinálunk, ak-

ank. Látod Effendim,

öl elalélt és elterült

ára is paradicsom-e?

vélel

szialy vezetőjét

egneszelte, hogy a

ent elkövetett, hogy

elegációba, amely

ttel ezelőtt indult

atóságok azonban,

működését,

elamerikázták

llítását.

ávirati uton érint-

nciaországi, német-

égekkel, hogy ezek-

ak további utazga-

pe az ügyben Po-

áció jellegével bír.

Mozgó

Mária

sznő a

g ház

aaja

e fél 11 órakor

ndre

hlen konferansz

én kapja, amin

t mulatott.

ház pínztáránál.

sok!

allexicon der tier-

2100 lejt. Utánvéte-

ge-nál, Kclozsvár.

nk Claj

INNEN-ONNAN

Beethoven szobája. Jubileuma alkalmából számos új, eddig ismeretlen adat került nyilvánosságra Beethovenről.

Hellinghaus szemléletes képet fest a zeneszerző furcsa szokásairól, jelleméről, lakószobájáról.

Az Eroica és a Kilencedik szimfónia szerzője a világ legrendetlenebb embere volt. Házában mindig zürzavar uralkodott. Könyvek, kották heverték szerteszét szobájában. Egyik sarokban a reggelije maradéka, másik sarokban öt-hat félig kiürült borosüveg. Álló-íróasztalán egy kvartettjének vázlata, zongoráján, vagy a padlón zenei jegyzetek, levelek, az ablakdeszkán élelmiszerek, sajt, szalámi. De a mester, aki ebben a zsbivásárban élt, szentül meg volt győződve, hogy ő a világ legrendesebb embere. Ügyetlen volt és zavart, amit kezébe vett, azt leejtette. Butorait, tárgyait hamar tönkretette. Gyorsan fölfortyant, a süketsege s egyéb betegsége miatt élete utolsó szakában rendkívül lobbanékony volt, a legesekélyebb dolog miatt megharagudott. Allandóan panaszkodott az emberek alattomosága, csalárdsága, becstelensége miatt, senkiben se bízott, főképpen pedig a cselédekkel veszekedett. A cselédkérdés Beethovennek ugyszólván tragédiája volt: Niúával, a szobalányával és Lizával, a szakácsnőjével napirenden voltak a nagy jelenetek. Kínozta, gyötörte őket szeszélyeivel. Nem egyszer verekedett is velük s ilyen pörpatvar után a nagy Beethoven többször összekarmolt arccal ment ki az uccára az emberek közé.

Fogpiszkáló- király. Az amerikai köztársaságban él a legtöbb király. Van petróleum- király, acélkirály, cipőzsinór- király és fogpiszkáló- király.

Most a fogpiszkáló- király Ófelsége megíratta annak az iparcikknek a történetét, mellyel millióit szerzte. Ebből a könyvből megtudjuk, milyen fejlődést futott meg a fogpiszkáló a latinok kezdetleges fogvájójától kezdve a mai fertőtlenített, az egészség minden követelményeinek megfelelő, papírba burkolt fogpiszkálóg.

A fogpiszkáló — ezt is kevesen tudják — nem kis szerepet játszott a legnagyobb perzsa költő, Omar Khajam életében. Egy napon, miután befejezte ebédjét, olvasni kezdett egy könyvet, olvasás közben játszadozott elefántcsontfogpiszkálójával, feje hirtelen mellére csuklott s meghalt. Omar fogpiszkálóját, melyhez utolsó taglejtésének emléke rögződik, a teheráni könyvtárban őrzik, mint ereklyét.

A fogpiszkáló- király Arkanzas államban lakik. Ezért az egész államot Toothpicker- nek nevezik, minthogy ebből az iparból él itt a legtöbb ember. Természetesen a fogpiszkáló- király él legjobban. Ő utóbb a római császárok módjára hatalmas villát építtetett magának. A villa kertjében Agrippa Pantheonjának mintájára klasszikus templomot építtetett cementből, de úgy, hogy az oszlopcarnok oszlopai fogpiszkálókra emlékeztessenek. Ez a fogpiszkáló- templom a mai Amerika egyik klasszikus furcsasága.

Akik a vérüket és bőrüket kölcsön adják. Londonban öt éve működik egy egyesület, melynek tagjai vérüket bizonyos díjért átengedik szenvedő embertársaiknak átömlesztés céljára.

Ezek között leghiresebb B. W. Tibble, a szerény nyomdász, akit az újságok hősként ünnepelnek. Utóbb rendjellel tüntették ki a köznek tett szolgálatai miatt. Az utóbbi öt esztendőken 44 ping vért adott át 44 embernek, anélkül, hogy fölvette volna az érte járó díjat, az 5 guineat, amely Angolországban az embervér „hivatalosan megállapított ára”. Ezt az összeget minden alkalommal a London Hospital- nak adományozta jótékony célra.

A vér- adományozók száma egyre növekszik. Ma már 250 angol emberről tudnak, aki kölcsön- adta másoknak a legbecsesebb s legkülönösebb nedűt. Ennek az egyesületnek tagjai férfiak és nők, 18 éves kortól 65 éves korig a társadalom minden osztályából, de leginkább vöröskeresztes ápolók s öreg cserkész diákok, akiknek kötelességük minden nap valami jót tenni. Ezen a téren ma már politikai vetélkedés is mutatkozik. A „Daily Herald” felszólalása folytán, melyben megállapította, hogy a szocialisták távol maradtak az áldozattól, azonnal husz szocialista jelentkezett s felajánlotta vérért —

nemcsak képletes értelemben — az emberiség céljaira.

A „Manchester Guardian” rámutat arra, hogy itt nincs is szó hősiességről. A vércsapolás jót tesz a vérkeringésnek, kitűnő sebészek felügyelete mellett, fájdalom nélkül történik. Sokkal inkább érdemelnek elismerést azok, akik bőrüket adják oda embertársaiknak. A londoni

Vörös Keresztnek már van egy listája, ahol a a bőradományozók szerepelnek. Ez a nagylelkűség már fájdalmasabb, a bőradományozó műtétnek veti alá magát s pár napig a kórházban kell maradnia, míg meg nem gyógyul. Van egy angol ember, aki 40 négyzetcentiméter bőrt adott kölcsön egy papnak, aki automobilszerencsétlenség folytán összezúzta az arcát.

Árvizkatasztrófiával fenyegetnek országszerte a napok óta tartó esőzések

Prahovamegyében tíz év óta nem volt olyan komoly a helyzet, mint most

(Cluj-Kolozsvár, május 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fagyos szentek által a gyümölcstermésben okozott katasztrófális károk után most árvízveszedelem fenyegeti az ország egyes részeit. A napok óta ugyszólván szünet nélkül tartó esőzések, különösen a hegyvidékeken annyira megárasztották a folyókat, hogy azok kiöntéssel fenyegetnek. Az eső sok helyen alámosta a vasuti töltéseket és kárt tett a vetésekben is.

Bukaresti híradás szerint Prahovamegye folyói a legutóbbi napok esőzései következtében annyira megdagadtak, hogy súlyos áradások fenyegetnek. Tíz év óta nem volt a helyzet olyan komoly, mint most.

A ma lezajló csehszlovák köztársasági elnökválasztáson négy elnökjelölt küzd egymással

A végső percben mégis három ellenjelölje akad Masaryknak

(Prága, május 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) A csehszlovák elnökválasztás kérdése komplikálódik. Eddig úgy látszott, hogy Masaryknak nem lesz komoly ellenjelölje, a mai auspiciumok szerint azonban a pénteki választáson valószínűleg négy elnökjelölt fog fölvonulni: Masaryk, Kramarz, Svehla és a kommunista Sturc.

A kommunisták, mint ismeretes, az első választáson Sturc szenátort jelölik, de már előre bejelentették hogy az esetleges második menetben, ha

Masaryknak polgári ellenjelölje volna, már Masarykra szavaznak.

A „Pondelni List” legújabb értesülése szerint a szlovák néppárt továbbra is ellenzi Masaryk jelölését és hivatalosan tudtára adta Svehlának, hogy törvényhozói óréa adják szavazataikat. A cseh néppárt és a német keresztényszocialista párt május 25-én, a Bund der Landwirte és a magyar nemzeti párt a választás előestéjén, 26-án határoz az elnökválasztás kérdésében.

Zeisler Herman a pupos samesz

Sighet-Máramarosziget, május 26. Sárguló pergamenek tanúsága szerint Máramarosziget legrégebbi zsinagógája a ma is létező Káhan-imaház. Gazdag histórikuma egyedős annak a pár zsidó családnak a történetével, amely száz és egynéhány esztendővel ezelőtt jogot kapott arra, hogy a városban megtelepedhessen. A szájhagyomány azt tartja, hogy a 18. század utolsó éveiben elsőnek az akkor is gazdag számba ment Káhan-családnak adták meg az engedélyt a zsidók részére azelőtt elzárt bányavárosba való beköltözésre és ez a család építette azután a róla elnevezett imaházat. Őt emberöltő alatt a legendák koszorúja fonódott köréje, különösen azóta, hogy az imaházat beépítették az új nagytemplomba és ezek a legendák ma is korszájon forognak.

Senkisémi ismeri ezeket a csapongó fantáziájú, áhitatos legendákat olyan jól és alaposan, mint Zeisler Herman, a Káhan-imaház samesze. Zeisler bácsi még a régi samesz-típus. Nemesak szolgája, hanem lelke is a templomnak, aki együtt örvend a hívők örömeivel és együtt szenved a hívők fájdalmaival. Pupos gnom alakja a notre-damei toronyörre emlékeztet. Különös szomorú ember, aki ványadt testében összpontosítja az imaház minden érdekességét. Az apja is samesz volt, a nagyapja is. De azok vigkedélyű emberek voltak, akik életörömtől duzzadó humorukkal még a halálban is megnevették a templomba járókat. Zeisler bácsi tulajdonképpen nem is samesznek készült. Modern gondolkodású ember, aki produktív munkával akarta kényerét megkeresni. Ha előre tudja, hogy ennek a merész ujtításnak lesz az áldozata, bizonyára inkább mindjárt sameszi pályával kezdte volna. Akkor is aligha em szegény ember marad, de egygel több lett volna az illúziója. Nem panaszképpen mondja, hogy így fordult a sorsa, mert szentül hiszi, hogy megérdemelte. A sors könyvében előre megírták, hogy samesz lesz belőle, miért akart mindenáron iparos lenni.

Szegényember volt az apám — mondotta halkan — és az ő nyomorúságán okulva, elhatároztam, hogy javítani fogok sorsomon. Meg is mondtam apámnak, hogy adjon tanulóknak valamelyik asztalosmesterhez. Tizenhároméves voltam, amikor inasnak mentem és háromsz-

tendei keserves vergődés után, kezemben a segéd-diplomával, Budapestre mentem szerencsét próbálni. Nehezen indult, mert vallásos ember létemre nehezen kaptam állást. Végre felragyogott a szerencsecsillagom, jó helyre kerültem, ahol a legszebb kilátásokkal biztatott a jövő. Hét évig tartott a boldog korszak, amikor apám sürgetésére komolyan kezdtem foglalkozni a házasság gondolatával. Előbb azonban önállósítottam magam. Az avasujvárosi hitközség, amely Szatmármegyében van, 15 évvel ezelőtt ajánlatot kért tőlem az akkor épülő templom asztalosmunkájára, amelyet el is vállaltam. Ugyanebben az évben megnősültem és így megkésztesszereződött reménységgel fogtam a munkához. Már majdnem kész volt a templom, amikor utólért a végzet. Eppen az állványokat szereltem le, amikor két részeg munkás ügyetlensége folytán az állványozás egészen összedőlt és engem összetört csontokkal szállítottak be a szatmári kórházba. Öt hónapig lebegtem élet és halál között, de a szervezetem végül is győzedelmeskedett. Csakhogy nem volt abban köszönet, mert örökre nyomorék maradtam. Egyideig Budapestben kezelttem magam, de az orvosok tanácsátalanul álltak körül és csak azt nem értették, hogy mégis életben maradtam... Azután meghalt az apám és átvettem az ő örökségét: visszatértem a sameszsághoz... Mert senkisémi kerülheti el végzetét.

Zeisler bácsi itt elhallgatott. Befejezte a saját, szomorú legendáját. Eppen jókor, mert már alkonyodott és a kísérteties, régi falak csöndjében új életre keltek az elfelejtett legendák. (f. m.)

Fényképészek, amatőrök

fényképészeti cikkek Bernát papirosruházat- ket legolcsóbban a Bernát papír- és könyv-kereskedésben, Cluj, (Kolozsvár) Főter 29. Kérjen árjegyzéket. A világhírű Imperial lemezek gyári lerakata

Kotta LEPAGE-nál

Cluj. Minden zenemű a világ- gon. Legolcsóbb és mindent megkap azonnal. — Kérjen jegyzéket

Az antiszemita p sen összevesztett egyi hogy egymásról mo véleményem nem épen mit mondogatnak eg zös erővel a zsidókr szóló szótárát pedig táknak.

Ami jelzöt a zsid hordtak, azt most eg dával Cojocarú és Va antiszemita vezér kö ban, hogy minden kölcsönösen fujták a láncokban vezették amnesztiát kaptak. felé szakad, Vasiliu gezi szembe Cojocarú megláncolt katonas

Vagy igaz, amit egy kicsit furcsa, ho tonaszökevény kiá minden zsidóra, vag caru saját bőrén t esik, ha valakit n tömegdüh kénye-ke

Cojocarú azonban tette el kedvét. Söt hirdeti az új igazsá meg pálinkával a p dr. az új borlerakat közelebb jár az igaz mérgezik meg a par jonnán felállított r hogy antiszemita r lölet konkolját hin

Az „Universul” országi zsidóságától: mi informáltuk-e az niai zsidóság helyzet az esetben pusztán mert jól tudja, ho informálta az angol Söt az „Universul” májja a külföldöt. I káros akciót bizony versul” végzi el, a hogy külföldre is, e napról-napra foglal gal nem éppen a l mondhatnánk ugy Akinek az „Univer minden különösebb hogy Romániában

De ha nem volt mációról azok is, a szal, hűvös estéke sétatéri tó vizében, lelik abban, ha zsid táblákat betörnek.

Más lapra tartó valamelyik külföldi bent az országban tartozik és a zsidó ságuk megvédését kormánytól és a h földön valaki félrel mit olvas, ami nek keresse az „Univ azokon, akik a nél cikkek megírásához

Szeptember 15-i A májusi csonkaülé javaslatot sebtiben járt ki is kapták a

Ez a kis pihen az országnak is jo néhány hónapig r dott nap egy új egy törvénnyel gaz szegényebbek lettü

Kicsit furcsa, minden törvény szabad...”, vagy Rendszerint három törvényben. Azaz azért új, mert hár és háromszor ann elötte.

Ha a honatyák és folynak az ülé

PIL-PUL

Az antiszemita párt két frakciója véglegesen összeveszett egymással. Most ott tartanak, hogy egymásról mondanak véleményt. Ez a vélemény nem épen hízogó. Valahogy olyasmit mondogatnak egymásnak, amit eddig közös erővel a zsidókról mondtak. A zsidókról szóló szótárát pedig mindenki ismeri a czisztáknak.

Ami jelzöt a zsidókra eddig évek óta összehordtak, azt most egymásra szórják. Eddig például Cojocarú és Vasiliu dr., a két faliceni antiszemita vezér kölcsönösen megegyeztek abban, hogy minden zsidó katonaszökevény és kölcsönösen fújták a nótát, hogy a háboru alatt láncokban vezették elő a zsidókat, csak később amnesztiát kaptak. Most hogy a két vezér két-felé szakad, Vasiliu dr. ugyanezt a vádat szegezi szembe Cojocarúnak, akiről kideríti, hogy megláncolt katonaszökevény volt valamikor.

Vagy igaz, amit Vasiliu mond és akkor egy kicsit furcsa, hogy egy nyugalmazott katonaszökevény kiáltson „katonaszökevényt” minden zsidóra, vagy nem igaz és akkor Cojocarú saját bőrén tanulhatja meg, milyen jól esk, ha valakit megrágalmazva, kidobnak a tömegdüh kénye-kedvére.

Cojocarú azonban egyelőre még nem vesztette el kedvét. Sőt visszavág és lapjában meghirdeti az új igazságot: nem a zsidók mérgezik meg pálinkával a parasztokat, hanem Vasiliu dr. az új borlerakataival. Cojocarú mindenesetre közelebb jár az igazsághoz. Valóban a Vasiliuk mérgezik meg a parasztokat, hogy nem is új-jonnan felállított borlerakataikkal, de azzal, hogy antiszemita rágalomhadjárattal a gyűlölet konkolyát hintik el.

Az „Universul” őszinte vallomást kíván az ország zsidóságától: mondjuk meg őszintén, mi informáltuk-e az angol zsidóságot a romániai zsidóság helyzetéről? Az „Universul” ebben az esetben pusztán szószoki kérdést tesz fel, mert jól tudja, hogy nem a romániai zsidóság informálta az angol Joint Foreign Comitét. Sőt az „Universul” azt is tudja, hogy ki informálta a külföldöt. Ezt az ország szempontjából káros akciót bizonyos mértékben maga az „Universul” végzi el, amely van akkora nagy lap, hogy külföldre is eljut. Az „Universul” pedig napról-napra foglalkozik hasábjain a zsidósággal nem éppen a leghízelgőbb formában, sőt mondhatnánk úgy is, hogy uszító formában. Akinek az „Universul” a kezébe jut, az már minden különösebb információ nélkül tudja, hogy Romániában van zsidókérdés.

De ha nem volna elég, gondoskodnak információról azok is, akik a zsidókat kora tavasszal, hívős estéken megszeretik fürdetni a sétatéri tó vizében, vagy különösebb örömeiket lelik abban, ha zsidó fejeket, vagy zsidó cégtáblákat betörnek.

Más lapra tartozik aztán, hogy tartozik-e valamelyik külföldi fórumra, ami itt nálunk bent az országban történik? Persze, hogy nem tartozik és a zsidók személyi és vagyoni biztonság megvédését nem is várják mástól, mint a kormánytól és a hatóságoktól. Ha pedig külföldön valaki félrehuzza a száját, mert olyasmit olvas, ami neki nem tetszik, ne rajtunk keressen az „Universul” a bünbakot, hanem azokon, akik a néha talán el is tulzott újság-cikkeket megírásához az anyagot szolgálják.

September 15-ikéig pihenhetnek a honatyák. A májusi csonkaülésszakon még néhány törvényjavaslatot sebtiben megszavaztak és utána mindjárt ki is kapták az obsitot.

Ez a kis pihenő nemcsak a honatyáknak, de az országnak is jót fog tenni. Legalább egy néhány hónapig nem ebredünk fel minden áldott nap egy újabb meglepetésre, hogy újra egy törvénnyel gazdagabbak és egy joggal — szegényebbek lettünk.

Kicsit furcsa, hogy mostanában majdnem minden törvény vagy úgy kezdődik „Nem szabad...”, vagy úgy, hogy „Fizetni kell...”. Rendszerint háromszor annyit, mint a régi törvényben. Azaz, hogy az új törvény, főleg azért új, mert háromszor annyiszor nem szabad és háromszor annyit kell fizetni, mint annak előtte.

Ha a honatyák együtt vannak Bukarestben és folynak az ülések, akkor a jobb sorsra méltó

polgárok már másnap reggel olvashatják a lapokban, hogy mit nem szabad már megint, vagy mire vetettek ki újra horribilis adót, vagy vámot. A mostani csonkaülésszak derekasan dolgozott. Elkészült idejében annak a törvénybefoglalásával, hogy legujabban mi jár még az államnak polgáraitól, de azt a törvényjavaslatot, amely a tisztviselők járandóságát szabályozza,

már nem volt ideje befejezni.

De azért se baj, csak kijár ez a hosszú vakáció a honatyáknak, meg nekünk is. Elég hosszú lesz a szünet ahhoz, hogy ráérjünk mi is, meg a honatyák is töprengeni azon, hátha az ősszel megnyíló új ülészakon majd azzal kezdik a törvényjavaslatokat: „A polgároknak joguk van...”

Coty parfömgváros állott a Schwarzbarth-ellenes akció élére

Páris, május 26. A Schwarzbarth-pör tárgyalása közeledik és a sajtóban megindult a kampány Schwarzbarth ellen — a reakció érdekében.

A támadást a „Le Figaro” indította be: az „előkelő társaság” a nagyipar, a nemesség és a papság lapja. És a cikket maga a „Figaro” tulajdonosa Francois Coty, a világhírű parfömgváros írta. Volt annyi izlése, hogy ne a zsidókat támadja Schwarzbarthon át, hanem a bolsevikieket, akik ellen „egységfrontot kell alkotnia.” Cikksorozatában azonban „láthatatlan hatalmakról”, „nemzetközi nagytökről” beszél. Egészen Hitler metódusában. A „rejtélyes elemekről” félreérthetetlenül állapítja meg, hogy ezek összeköttetésben voltak Elfrin Ghellerrel, a háborut követő évek politikai merényleteinek spiritus rektorával és Petljura megöletése neki köszönhető.

Jellemző a francia közéletre, hogy a gyilkosság vádját alatt letartóztatott Schwarzbarth a börtönből cikket írhatott a „Figaro”-ba, amelyben tiltakozik az ellen, hogy tudott volna erről az Elfrin Ghellerrel. Kijelenti, hogy soha nem volt kommunista. Elmondja a levélben, hogy azért ölte meg Petljurát, hogy megbosszulja vele a pogrom áldozatait.

Coty leközölte Schwarzbarth irását, de minden kommentár nélkül. Visszautasítja a letartóztatott Schwarzbarthnak azt az állítását, mintha egy követ fujna a keleteurópai antiszemitákkal és igazolásul filozofizmusára, föl sorakoztatja mindazokat az „izraelitákat” akik gyáraiban alkalmazásban vannak.

„Soha nem csináltam antiszemizmust — írja — föltéve, hogy ennek a szónak egyáltalában van értelme.” De mindjárt megkülönbözteti a „zsidót” az „izraelitától”. A zsidó azonos a kémekkel, a zavargóval, a gyilkossal, az izraelita viszont a konstruktív elemet jelenti Coty terminológiája szerint.

Coty ur nem akar tudni azokról az áldozatokról, akik miatt Schwarzbarth gyilkossá lett, ezt a körülményt bölcsen elhallgatja, ellenben éles kirohanásokat intéz Torres ellen, aki vállalta Schwarzbarth védelmét.

A többi lapok mérsékelten irnak, kivéve a radikális újságokat, amelyek követelik, hogy a per során leplezetlenül tárják föl az adatok nyomán az ántánt felelősségét a pogromokért. A szövetségeseik — írják ezek a lapok — föltétlenül tudták, hogy Petljura pogromhős, mégis rábízta az orosz bolsevik forradalom leverését.

Mariora a polgári királyasszony

Egy amerikai író érdekes beszélgetése Jugoszlávia uralkodónéjával

Newyork, május 26. A „Newyork Times” vasárnapi mellékletében Anna O’Hur Mac Cormick amerikai író „A szabadszelleme ifjúság megtalálta királynőjét” cím alatt közli Mariora jugoszláv királynéval, Mária román királyné leányával folytatott interjúját. Az író az interjú bevezetésében megállapítja, hogy Mariora királyné, mint a legfiatalabb királyné és egyedüli koronázott képviselője a háboru utáni forrongó nemzedéknek új irányt adhatna a királynőknek, hogy egy modern fiatal asszony, ha az a sorsa, hogy trónon üljön, adhat valami újat ennek az öreg intézménynek.

(A királyné, mint háziasszony)

Ez a királyné, aki teljes polgári szabadságot élvez a demokrácia nagy korszakában. Korszakban viselkedik és modernül fejezi ki magát, amikor a királykodásról azt mondja, hogy „érdekes munka”. Legérdekesebb, hogy Mariora a világ valamennyi királynéja közül a leginkább háziasszony. Nevelése, korábbi tevékenysége és az új, kifárgatlan államban való rendkívüli modernizálási lehetőségek ellenére iparkodik, — ha visszavonultsága megengedi az ilyen kifejezést, — hogy megtartsa az asszony régi jogát az otthonban elfoglalt helyére.

(A szerb nők)

Azért nem régimódi. Látszik, hogy nem veti alá magát egyöntetű előírásoknak, abból is, hogy maga vezeti az autóját és hogy nem vágatta le a haját. Nem is tulságosan visszavonult. Elnéztem, amint kihajol páholyából az operában és fesztelenül üdvözli ismerőseit, míg a király sas-profilja visszahúzódott mögötte az árnyékba. Azt mondotta, hogy szereti a hivatását és hogy megszerette új hazáját és népét. Szaktudással beszél a régi szerb művészetéről és csodálattal a szerb nők hősiesszellemeről.

— A szerb nők nincsenek emancipálva amerikai értelemben, — mondja a királyné. Nem élnek klubéletet és nem foglalkoznak politikával. Én azt hiszem, jól is van ez így, mert ilyen módon bizonyos individualitást őriznek meg. Nem szeretném ezt a nyers Belgrádot a modern városok kópiaja-szerűen kiválasztani. A nők itt sok jótékony szociális munkát végeznek a maguk módján és jól dolgoznak, figyelembevéve az eszközöket, amelyekkel rendelkeznek. Ezt biztosan tudom, mert mint királyné védnökségeket vállalom és mint védnök-

nők elsősorban azt a kérdést kell feltennem: milyen eszközökkel rendelkeznek?

(Amikor Mária királyné Amerikában járt)

— Véletlenül otthon voltam, amikor anyám visszajött Amerikából — mondja. Anyám el van ragadtatva ettől az országtól. Egy este felolvasta nekünk naplójegyzeteit egyetlen amerikai napról. De még mielőtt a leírásban dél lett, már fáradtra hallgattam magam. Ellenkeztem: nem lehet ez az ebédidő, ahol most tart az olvasásban, ez bizonyosan a vacsoraidő. Természetesen én is vágyódom, hogy beutazzam Amerikát, de sokszor fekete fátylat kell majd feltennem és el kell felejtennem angolul, nehogy beszéltessem. Nem akarom, hogy engem nézzenek, hanem hogy én nézzek. Rendkívül érdekelnek a technikai dolgok, csak mint amatőr természetesen és nagyon szeretném valamelyik nagy gyárukat látni.

De nem szeretnék úgy megnézni valamit, ahogyan Miklós fivéremnek kellett végigcsinálni. Mesélte nekem, hogy a Ford-gyárban egyik csodálatos látványtól a másikhoz löktek egy pillanatnyi nézelődés nélkül, azután átvették a mellékvágányra és mindezen az örvényen keresztül kilétek a főbejáraton, mint egy nyilat. Nem, én mint szemlélő megyek, aki szájatva nézelődik és áldogál, míg valóban meglátja, hogyan alkotnak.

(Ha a walesi herceg lármázik)

Legutóbb, amikor Jugoszlávia királynéja Párisban volt, hotelszobája fölött egy vendég pokoli lármát csapott. Elküldött a királyné egy inast, kérje meg ezt a dzsentlőment, viselkedjék rendesebben és hagyja abba a lármát. Az inas zavartan tért vissza és közölte, hogy a felső emeleten a walesi herceg lakik. „Akkor mondja meg neki, ki vagyok és közölje vele a véleményemet, hogy a fürdőnek nem muszáj egész nap zugni.” Azóta a királyné nem halotta a zugást és a walesi hercegről sem halott többé.

— Titkos kommunista nyomda Lengyelországban. Varsóból jelentik: A politikai rendőrség Petrikauban titkos kommunista nyomdának jött nyomára, amelyben kommunista propagandairatokat állítottak elő. A propagandairatokat egész Lengyelországban terjesztették. A nyomda tulajdonosát és alkalmazottait letartóztatták.

gszerte

mint most

ltal a gyümölcs-ország egyes vidékeken annyira ven álmosta a

ei következtében a helyzet olyan

asági küzd

nak

te volna, már

ertesülése szerint lenzi Masaryk je a Svehlának, hogy ikat. A cseh népalista párt május 26-án határoz az

amesz

án, kezemben a mentem szerencsét rt vallásos ember ást. Végre felra- a, jó helyre k- sokkal biztatott a fog korszak, am- yan kezdtem fog- al. Előbb azonban asujvárosi hitköz- a van, 15 évvel az akkor épülő amelyet el is vál- megnöszültem és ységgel fogtam a volt a templom, en az állványokat eg munkás ügyet- egészen össze- tokkal szállítottak hónapig lebegtem zervezetem végül egy nem volt ab- omorék maradtam. ettem magam, de tak körül és csak s életben marad- apám és átvettem a sámeszszághoz... égetét.

atott. Befejezte a ppen jókor, mert eties, régi falak az elfelejtett le- (f. n.)

amatörök

t papirosáruhá- ban szerezhetik. Kérjen árjegyzé- zek gyári lerakata

AGE-nál

en zenemű a r- megkap azonnal.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
 Az Új Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Péntek

5637. Ijjar 25.
 1927. május 27.

— **Mi történt a Bratianu Jonel lakásán tartott értekezleten?** Bukarestből jelentik: A mai „Viitorul” azt írja, hogy a Bratianu Jonel lakásán tegnap megtartott értekezlet lefolyásáról a lapokban megjelent tudósítások nem felelnek meg a tényeknek. Bratianu Jonel a lakásán a tegnap tartott értekezleten ismertette a belpolitikai helyzetet és hangsúlyozta, hogy a pártnak folytatnia kell propagandáját a néptömegek megnyerése érdekében. Bratianu kijelentette, hogy a liberális párt és a kormány közötti viszony normális.

— **Októberre halasztották a döntést a disszidens antiszemita képviselők kizárási ügyében.** Tudvalevő, hogy Cuza professzor az ellene támadt antiszemita képviselők mandátumának megsemmisítését kérte a kormánytól. A kamara törvénykezési bizottsága azonban nem döntött a Cuza-ügyben, mert időközben a parlament ülészakát bezárták és ezért a kérdés megoldása októberre maradt.

— **Lindberg európai körutra indul.** Párisból jelentik: Lindberg értesítette az aeronautikai társaság elnökét, hogy a Deutsch de Merth özevegétől kapott 150.000 frankot az elhunyt aviatikusok családjainak nyugdíjalapjára adományozza. A „Chicago Tribune” párisi kiadása szerint Lindberg európai körutat tervez Brüsszel, London, Kopenhága, Berlin, Bécs, Róma, Madrid, Páris állomásokkal.

— **Távírat irodák kongresszusa Varsóban.** Varsóból jelentik: Pilsudsky tegnap Garden partyt adott a távírat irodák kongresszusa tiszteletére. Az ünnepségeken résztvett a vendégeken kívül a teljes diplomáciai testület, az újságírók és számos politikai előkelőség.

— **A Palesztinahivatali közleményei.** A május hó 4-én Konstancából indult „Roma” hajóval 133 kivándorló és turista ment ki Palesztinába. Az egyes kategóriák szerint ez a szám a következőképpen oszlik meg: „A” vízummal kiment (500 font vagyonnal) 4, „C” vízummal (nehéz testi munkás) 40, „D” vízummal (hozzátartozói által kérve) 51, „G” vízummal 26, „H” vízummal (turisták) 12.

— **A „Viitorul” tiltakozik az Emke működésének engedélyezése ellen.** Bukarestből jelentik: A „Viitorul” energikusan tiltakozik az ellen, hogy az Emke működését ismét engedélyezék a Sándor József szenátor által Cudalbu igazságügyminiszternél történt intervenció következtében. A lap szerint az Emke a románok elnemzetlenítésén dolgozott ezelőtt, most pedig a sovíniszta szellemet istápolja. A lap követeli a Cudalbuhoz intézett memorandumja ama állításának tisztázását, hogy az Emke közös megegyezéssel dolgozott az Astrával.

* **Orvosi hír.** Dr. Reich Izidor belgyógyász újból megkezdte idei rendeléseit szív- és vérérdénybetegnek Buziás fürdőn, Str. Avram Jancu 20. szám alatt.

— **Öt gyermeket ölt meg egy felrobbant gránát.** Brümből jelentik: Hétfőn este öt fiú, aki a Znaim melletti Nemsitzky mellett ökröket legeltetett, egy fel nem robbant kézigránátot talált. A gyermekek játszani kezdtek a gránáttal, amely felrobbant és öt fiú közül négyet darabokra szakított. Az ötödik gyermek kórházba való szállítása közben belehalt sérüléseibe. A robbanásnak olyan ereje volt, hogy az egyes testrészeket negyven lépésnyi távolságban szedték össze. A fiúk 14–15 évesek voltak. A robbanás egy tehenet is megölt és tíz szarvasmarhát megsebesített. A környéken nagy az izgalom. A vizsgálat megindult.

Julius 18-án alakul meg a frontharcosok nemzetközi egyesülete a béke biztosítására

PÁRIS, május 26. Haraud, a frontharcosok nemzetközi egyesületének elnöke átiratot intézett a németországi, ausztriai, bulgáriai, törökországi és orosz határmenti országok frontharcosainak egyesületéhez, amelyben felhívja őket arra, hogy csatlakozzanak és a frontharcosok alakítsanak egy nagy szövetséget a béke biztosítására. A terv az, hogy ebből a nemzetközi szervezetből ki kell zárni mindazokat a frontharcos szövetségeket, amelyek politikai célokat tűztek maguk elé.

Az átiratban Haraud annak a reményének ad kifejezést, hogy előreláthatólag hamarosan sikerülni fog a frontharcosok tizennégy állami egyesületét közös szövetségbe tömöríteni, végül meghívja az egyes államok kiküldöttjeit a Luxemburgban július hó 18-án megtartandó alakuló gyűlésre.

Fogaras: az autók réme

Gyorshajtás miatt majdnem minden átutazó autót megbírságot a fogarasi rendőrség

(Cluj-Kolozsvár, május 26. Az Új Kelet tudósítójától.) Egészen különös és minden szabadságjog fogalmát megcsúfoló kis történetről számolunk itt be, amely egyúttal tipikus példakép is szolgálhat arra, hogy egyes hatóságok hogyan élnek vissza tulbuzgóságából a hatalommal, amelyet rájuk ruháztak.

A történet szenvedő hőse R. M. kolozsvári nagykereskedő, aki a napokban rövidebb üzleti körutra indult és utját autón tette meg. R. M. kolozsvári kereskedő harmadmagával hajnalban indult el Kolozsvárról. Dél felé, a fogarasi várhoz ért a gépkocsi, ahol szabályszerűen megállt, hogy lefizesse a szokásos hidpénzt. Néhány lépéssel távolabb az elindulás helyéről egy rendőr meredt eléjük és megállásra kényszerítette őket. Amint ilyenkor szokás, az autót igazoló iratok iránt érdeklődött, amikor azokat rendben levőnek találta, megkérdezte a sofőrt, hogy hívják az autó tulajdonosát és vajon itt van-e? . . .

Ezután egy parancsoló gesztussal a rendőrségi épület elé irányította az utazó társaságot, ahol sokatjelentő bizalmatlansággal jelentést tett az inspekciónak a komiszárnál. Anélkül, hogy valami felvilágosítást nyújtottak volna, a sofőrt és a társaság egyik tagját becitálták az irodába.

Másfél órai várakozás után végül a kereskedő érdeklődni kezdett. A komiszár ekkor legnagyobb ámulatára kijelentette, hogy

gyorshajtás miatt jegyzőkönyvet vettek fel és csak akkor folytathatják utjukat, ha kétezer lej bírságot lefizetnek.

A kereskedő emiatt tiltakozni próbált, de a komiszár rászólt:

— Taci din gura! . . .

— Különb is — jelentette ki — a sofőrtől követelem a pénzt, magával semmi bajom.

Az utasok tanácstalanul nézték egymást. A sofőr hiába tagadta meg a jegyzőkönyv aláírását, minthogy indokolatlannak tartotta a gyorshajtás

vádját, a komiszár nem tágitott:

— Amíg ki nem egyenlítik a büntetés összegét, — mondta — nem mehetnek tovább. Ha délutánig nincs meg a pénz, az autót még ma elárvereztetem! . . .

A kereskedő hiába hivatkozott a fennálló rendelkezésekre, amelyek előírják, hogy az ilyen eseteknél nyomozást kell lefolytatni, a büntetés kiszabása ellen pedig felebbezésnek van helye, nem használt. Az előlotti vita egyre hangosabb lett és már-már olyan irányt vett, amely a kellemetlenségek egész lavináját indíthatta a kereskedőre.

A komiszár már a hazaárulás vádját kezdte hangoztatni és ezért tanácsosabbnak vélte kifizetni a büntetést. Előbb azonban eltávozott, hogy tiltakozását ügyvéd által jelentesse be, de

egész Fogaras városában nem akadt egyetlen ügyvéd sem, aki a rendőrséggel szemben el merete volna vállalni ügyének képviseletét.

Végül is lefizette a büntetést és többórai késséssel folytatta útját, itthon pedig bejelentette az esetet a felsőbb hatóságoknál.

Talán nem is lett volna érdemes ennek a kis utikalandnak ilyen nyíltszínen való tárgyalása, ha majdnem naponként nem érkeznek hasonló végzetűről szóló panaszok, amelyek a fogarasi rendőrhatalóságok tulbuzgó eljárásairól adnak hírt. Az egyetlen város az országban, ahol kötelességévé teszik az átutazó belföldi idegenek számára is a rendőrségen való azonnali jelentkezést és nem haladhat keresztül egy jármű, hogy a fenti körülmények között, gyorshajtás, vagy más különböző címeken ki ne rónának rá bírságot.

Mindenesetre üdvös volna, ha az illetékes körök a sokirányú panaszok ügyében bevezetnék az eljárást és a hivatalos hatalom gyakorlásának ezen kinövésait kellő mértékére szorítanák vissza. (—)

— **A horribilis adók miatt junius elsejétől a szigeti zsidó mészárosok beszüntetik a huseladást.** Tudósítónk jelenti: A szigeti zsidó mészárosok kedden memorandumot nyújtottak át az ortodox hitközség vezetőségének, amelyben a horribilis adókövetésekre való hivatkozással bejelentik, hogy junius elsejétől beszüntetik a további husárutitást és iparigazolványait visszaszolgáltatják az iparhatóságoknak. A memorandum hangsúlyozza, hogy ameddig a helyzet teljesen el nem mérgesedett, hiven eleget tettek a rájuk háruló kötelezettségekre. Ma azonban, amikor az adókövető bizottságok minden alapos indok nélkül adójukat a tavalyihoz képest 100 és 200 százalékkal emelte, nincsenek abban a helyzetben, hogy a husfogyasztó közönség rendelkezésére álljanak. A mészárosok memorandumja érthető izgalmat keltett a zsidó husfogyasztó közönség körében. A hitközség vezetősége pedig a memorandum kézhezvétele után felkereste a hatóságokat, akiknél interviált a belátható káótikus helyzet elhárítása érdekében. Újabb értesüléseink szerint a hitközség vezetősége elhatározta, hogy ebben az ügyben külön deputációt meneszt dr. Doros Titus prefektushoz, akitől kérni fogja, hogy sürgősen interviáljon a szigeti zsidó mészárosok adójának leszállítása érdekében.

A legnagyobb shimmy sláger: Was macht der kleine Maier?

(Am Himalaja). Mehet jobbra vagy balra, mindenütt ezt hallja. — **Moravetz-kiadás. 36 leiert mindenütt kapható.**

— **Dunai kirándulásra mennek a külföldi diplomaták.** Bukarestből jelentik: A bukaresti diplomáciai testület tagjai meghívást kaptak a kormánytól a junius 11-én kezdődő dunai kirándulásra. A diplomaták Turnu-Severinben szállnak hajóra és Drencováig utaznak a Dunán, azután meglátogatják Orsovát, Herkulesfürdőt, Adakaléht és Segesvárt.

— **Kétheti fogházra ítélték Lázár Miklóst.** Budapestről jelentik: Lázár Miklós, „A Reggel” című budapesti hétfői lap főszerkesztője sajtóvitába keveredett az „Új Nemzedék” című délutáni kurzuslappal, mely őt többször támadta. Lázár cikkében hazudónak és szenny-lapnak nevezte az „Új Nemzedék”-et, mely ezért sajtópert indított. A bíróság kétheti fogházra és 400 pengő pénzbírságra ítélte Lázár Miklóst.

* **Elhalasztották a hitközségi közgyűlést.** Az ortodox izraelita hitközségnek f. hó 29-ére egybehívott közgyűlése közbejött akadályok miatt elhalasztott.

מודעה

קבוצת התלמודות של הסתדרות „צעירי המורה” מקלוש התחילה בעדויו את סדר הלימוד — מסכתא בתרא פ' א' — בכל יום שבת לפה"צ בשעה 11 משתתפים מתקבלים בסדר פנים יפה. פה קלוש יצו כ"ד אייר תרפ"ז לפ"ק.

הנהלת הסתדרות.

Nyom

gyári raktár

LEA

Cluj. A világ legjobb
 jen jegyzéket. Postán

MERA & C

me

Érvényes

Intr Sim

Szilágyos

1 2* 3
 7 0 8 15 16 0 Sim
 8 0 9 15 17 0 Sim

Intr Sim

Szilágyosmlyó

7 8*
 13 00 10 30 Sim
 13 45 11 15 Cra
 13 00 13 00 Ciu

Intr Za

Zilah—Kra

11 12*
 9 00 13 00
 11 15 13 45 Cra
 13 00 13 00 Ciu

A csillaggal jelzett nem közlekednek. a Margitta—nagyv. van Zilahon a 10 30 Cluj felé és 18 0 k Krasznáról a regge 6 órakor induló autó állomásra érkezve, Nagykaroly felé. A várad felé induló v. kedden 8 órakor a k

Tava ujdó

me
 NEUMANN M.
 fiu-ru
 Piata

Róth

cipésznel
 Szép-u. 2. sz.
 alatt készülnek
 a legújabb
 divatu
 cipő-
 különleges-
 ségek

Mégis csak

„ID

kellemes hatást ha
 talmas utánzatokt
 a valódi „Mindent

Reszl

Cluj, Calea

Satmari egyedáru

Cale

Nyomdafesték

gyári raktár — Kidd, London —

LEPAGE

Cluj. A világ legjobb festéke és a legolcsóbb. Kérjen jegyzéket. Postán kis dobozokat azonnal expedíál

MERA & COMP autóbuszainak menetrendje

Érvényes 1927. május 15-től

Intre Simleu-Silvaniei—Zalau

1	2*	3	4	5*	6
7:00	8:15	16:00	10:00	14:00	18:30
8:00	9:15	17:00	9:00	13:00	17:30

Intre Simleu—Crasna—Ciucea

7	8*	9	10*
13:00	10:30	16:45	7:45
13:45	11:15	16:00	7:00

Intre Zalau—Crasna—Ciucea

11	12*	13	14*
9:00	13:00	17:00	8:00
11:15	13:45	16:00	7:00

A csillaggal jelzett menetek vasár- és ünnepnap nem közlekednek. — 2, 3 sz. menetek bevárják a Margitta-nagyváradit vonatot és csatlakozása van Zilahon a 10:30-kor induló vonathoz. Dej-Cluj felé és 18:00-kor Zsibó-Nagybánya felé. — Krasznáról a reggel 7 órakor és Zilahról 9 és 13 órakor induló autóbuszok Szilágysomlyó vasutállomásra érkezve, csatlakozik a 8:11-kor Tasnád-Nagykároly felé, 10:23-kor és 15:32-kor Nagyvárad felé induló vonatokhoz. Ezenkívül minden kedden 8 órakor a krasznai vásárra indul autóbusz

Tavaszi ujdonságok

megérkeztek
NEUMANN M. Cluj férfi- és fiu-ruha áruhaza,
Piata Unirii 14.

Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatt készülnek a legújabb divatu cipő-különléges-ségek

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL”

borotváló por, mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer, az arcot nem marja, kellemes hatást hagy utána. Óvakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL”, felirású a valódi. Mindenütt kapható. Egyedüli készítője:

Reszling József

fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Satmari egyedárusítója Imperial parfümerie, Calea Traian No 2.

Közgazdaság

A Resica, az aradi Astra és a szatmári Unió-gyár 20 éves koncessziót kapott a CFR mozdony- és vagon-szükségletének előállítására

(Bucuresti-Bukarest, május 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nemrég vált ismeretessé a kormány az elhatározása, hogy az összes állami intézetek és üzemek részére szükséges szállítást ezentúl a belföldi gyárak fogják elsősorban megkapni. Ennek az elvnek a megvalósításához vezető első lépést jelenti az a huszéves koncesszió, amelyet a CFR mozdony- és vagon-szükségletének előállítására. Emlékeztet, hogy amikor a parlament ellenállása miatt a bécsi Warchalowsky-cég által Ploestiben tervezett lokomotívgyár felállítását megúsult, Jonescu tábornok, az államvasutak államtitkárja végiglátogatta azokat a belföldi gépgyárakat abból a szempontból, hogy üzemük mennyiben alkalmas mozdonyok és vagonok gyártására.

Az országban ugyanis mintegy 25—30 olyan gépgyári üzem van, amelyek vagonok javításával foglalkoznak. Ezeknek a gyáraknak rövidebb-hosszabb lejáratu szerződésük van a CFR-rel, amely szerződés a lejáratig érvényben marad, sőt minden valószínűség szerint az állam meg

is fogja azokat hosszabbítani. Olyan gyárat azonban, amely mozdonyok és vagonok előállítására kellő módon be voltának rendezve, Jonescu tábornok az inspekciós körut alkalmával csak hatot talált az egész országban. Ezek közül három Erdélyben van, még pedig: a Resica, az aradi Astra és a szatmári Casa Noastra érdekelttségébe tartozó Unió-vagonygyár.

Jonescu tábornok jelentése alapján a CFR már meg is kötötte ezzel a három üzemmel a szerződést. A husz évre szóló koncesszió értelmében a Resica ezen idő alatt megkapja a CFR egész mozdony-szükségletének 50 százalékát, az Astra pedig a vasut vagon-szükségletének 50 százalékát, míg az Unió a vagon-szükséglet 30 százalékát fogja előállítani. A fennmaradó kvóta egyrészt három régi gépgyár kapta meg, a le nem kötött kontingens elosztásáról pedig a CFR még tárgyalásokat folytat egyes gépipari üzemekkel. A belföldi mozdonyok és vagonok gyártását a koncesszionált vállalatok még ebben az évben megkezdik.

Nagyváradra akarják áthelyezni a máramarosszigeti erdőigazgatóságot. Tudósi tónk jelenti: Nagyváradon az érdekelt gazdasági körök erős kampányt indítottak, hogy a Szigeten székelő ugynevezett nagyváradit erdőigazgatóságot Váradra helyezik. Magától értetődik, hogy Máramaros gazdasági köreit az erdőigazgatóságnak Váradra való áthelyezése érzékenyen érintené és ezért a váradit megindított akciójának ellensúlyozására Szigeten is erőteljes kampány indult meg. Máramaros ugyanis, ha elveszítene az erdőigazgatóság szigeti székhelyét, ezzel egyidejűleg az északromániai faközpont jellegét is elveszítene, amelyhez most Máramarosan kívül Bihar- Szilág- és Szatmármegyék tartoznak. A váradit azzal érvelnek, hogy a Szigeten székelő erdőigazgatóság székhelye tulajdonképpen Nagyvárad és Szigeten történt elhelyezése

ideiglenes, amíg Váradon tető alá kerülnek a szükséges épületek az igazgatóság és hivatalnoki kar befogadására. Az új épületek még nem készültek el, de Nagyvárad hajlandó az erdőigazgatóság Váradon való kényelmes elhelyezkedését garantálni. Szigeten viszont az erdőigazgatóságnak megvan a saját épületei már évtizedek óta, de egyébként is az erdőigazgatóság elhelyezése csak súlyosbítaná a tónk szélére juttatott Máramaros gazdasági életét.

Kedvezményes turistajegyeket hoz forgalomba a CFR. Bukarestből jelentik: Az államvasutak vezérigazgatósága elhatározta, hogy 60 százalékos kedvezményű egész turautazásra szóló jegyeket hoz forgalomba. A jegyeket, amelyeket személy- és gyorsvonatok első, második és harmadik osztályára lehet megváltani, füzet alakjában hozzák forgalomba, mint a külföldre szóló jegyeket

Tőzsde

A bankok egyrésze az ünnep miatt nem dolgozott. Ennek tulajdoitható, hogy az irányzat ellanyhult.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich ...	3230—3235				3225				1924 1/4
Newyork ...	167 1/2—168 1/2				167				—
London ...	814—817				814				48575
Páris ...	660—665				658				391 3/4
Milano ...	915—920				917				545 1/4
Prága ...	497—500				496				296 1/4
Budapest ...	2920—2930				—				—
Belgrád ...	—				—				176
Bukarest ...	—				—				60
Varsó ...	—				—				—
Bécs ...	2350—2360				2330				—
Berlin ...	3970—3980				3960				—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) —, Páris —, Budapest —, Bécs —, Prága —.

borotva
borotvaszappan
borotvafelő szij
borotvacset

„UNICUM” Kun, Cluj,

UNICUM

önborotváló készülék
önborotváló pengék
acélárak
felülmulhatatlanok

Calea Victoriei 2. szám

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkét 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Tordaanyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadi. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Áruaktárai a vasut mellett.

és 30 napig lesznek érvényesek. A megállapított körutazási utvonalak főképpen az ország festői vidékeit, valamint a gyógyhelyeket érintik. Az új jegyeket valószínűleg már június elején forgalomba helyezik.

Megindul a közvetlen csomagforgalom Románia és Németország között. Németország és Románia között rövidesen megindul a közvetlen csomagforgalom. A gyors, vagy teherárúként feladható csomagok sulya egyelőre száz kilogramra lesz korlátozva. A napokban aláírt román-német konvenció értelmében a közvetlen csomagforgalom legkésőbb június 15-én fog megindulni.

SPORT

Aldozocsütlőrtői sportesemények Universitatea—Victoria 5:0 (5:0). Megkezdődtek a kolozsvári bajnoki teniszversenyek

(Cluj-Kolozsvár, május 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután kisszámú közönség jelenlétében zajlott le a kolozsvári kerület 1926—27. évi bajnokságának utolsó mérkőzése az Universitatea és a Victoria csapatai között. Az egyetemi csapatnak, amely eddigi mérkőzése során 13 pontot szerzett, még egy pontra volt szüksége, hogy jobb gólarányával az ugyanolyan pontszámmal rendelkező RMS előtt magához ragadja a bajnoki címet. Miután a Victoria ifjúsági tartalékokkal spēkelve volt kénytelen a küzdelmet felvenni, pillanatnyilag sem volt komoly ellenfele az U-nak, amely könnyed stílusban biztosan és óriási fölényrel nyerte a mérkőzést.

Blaj (2), Balasiu Giurgiu II. és Maier II. rugták a gólokat az első féldőben, helycsere után a Victoria feladta a hiábavaló küzdelmet és inkább tréningjellegű játék folyt, sok derűs jelenettel gólok nélkül. Nagy Lajos, aki hosszú szünet után először jelent meg a kolozsvári pályán, mintaszerűen vezette a fair mérkőzést.

A teniszverseny

Ugyancsak ma délelőtt vette kezdetét Kolozsvár kerületének bajnoki teniszversenye, amelyre Désről, Szamosújvárról, Nagyenyedről és Marosvásárhelyről a legjobb versenyzők vesznek részt. Az első nap előcsatározásai már sok izgalmat váltottak ki és számos meglepetést hoztak. A Haggibbor teniszgyárdája, amely évről évre szebben fejlődik és már respektábilis sikerekre tekinthet vissza — ezuttal is elsőrangban szerepelt. Különösen nagy meglepetést keltett a női egyesben Devecseri Anci szereplése, aki ragyogó stílusban játszva, összes ellenfeleit legyőzte és egyik legkomolyabb aspiránsa lett a női bajnokságnak. Részletes eredményeket alább adunk:

Női egyes. Devecseri Anci—Gergely Lily H. 6:0, 6:0. Rozinné—Popné 6:2, 6:3. A Devecseri Anci—Rozinné küzdelem 6:6 állásban a váratlanul leszakadó vihar miatt félbeszakadt, — a kitűnő Haggibbor versenyző azonban a verseny favoritájával szemben végig fölényben volt.

Férfi egyes II. o. Szemerjei KAC—Zádor H. 6:1, 6:1. Rosenberger Dés—Horosz KAC 4:6, 7:5, 6:0.

Női egyes II. o. Heller Lili H.—Kiss Baba TC 6:2, 6:2. A győztes elsőrangú játékot produkált.

Női egyes ifj. Devecseri Anci—Mendel KAC 6:1, 6:0.

Férfi egyes ifj. Gidály Tibor H.—Frenkel H. 6:1, 6:2. Horosz KAC—Nasch Ernő H. 6:0, 6:0. Benedek H.—Muresan TC 6:1, 6:3. Kovács H.—Sonnenklar H. 7:9, 6:2, 7:5, Kovács H.—Szemerjei KAC 6:2, 6:2. Rodo H.—Mogo TC 6:2, 6:2. Ádám U.—Rosenberger Dés 6:4, 10:2.

Haggibbor—KAC

A Haggibbor tornászgyárdája is szerepel vasárnap

Vasárnap délután a Haggibbor és KAC csapatai barátságos mérkőzés keretében találkoznak egymással. A „derby” — sajnos — tulságosan is el van kaptva és nem egyszer kompromittálva, hogy a vasárnap délutáni találkozót ezzel a meghatározással jelöljük meg. De aki a két csapat egymásközötti küzdelmének krónikáját ismeri, az tudja, hogy a Haggibbor—KAC mérkőzések mindig is kiemelkedő eseményei voltak Kolozsvár sportéletének és hogy ez a mérkőzés mindig is igazi futballt produkált, mert lelkesedést, önfeláldozást, az erők megfeszítését és

spontán győzniakarást vitt a küzdelembe, a nemes rivalizálás komoly fegyvereit.

Ezért — és főleg ezért — érthetően nagy volt az érdeklődés a Haggibbor és KAC találkozásaival szemben és ez az érdeklődés a Haggibbor és a KAC teljes fegyverzetben lépnek a küzdőterre. A Haggibborban ezuttal először fognak szerepelni kolozsvári pályán Róth és Grünbaum, akiknek bevonása a Haggibbor csatársor átütőerejét lényegesen emeli, a KAC viszont hasonlóképpen néhány új játékosával fogja kiegészíteni sorait.

Ha érdekességben nem is, de sportértékben mindenesetre vetekedni fog a futballmérkőzés a Haggibbor 100 tagú tornászgyárdájának szereplése. A Haggibbor-tornászok hatalmas fejlődésen mentek át az utóbbi időben és bizonyos, hogy a meccs előtt és a szünetek alatt végzendő szabad és szorgyagorlatok nemcsak a laikusok, de hozzáértők elismerését is ki fogják váltani. Ezenkívül stafétafutás teszi élénk és változatosvá a vasárnapi sportprogramot, amely ily módon valóban szenzációsnak ígérkezik.

A Hakoah Amerikában. Szombaton Chicagóban revánsmérkőzést játszott a Hakoah az All Stars együttesével, amelyet tudvalevőleg 2:1 arányban legyőzött volt. Az amerikaiak mindenáron győzni akartak, páratlan brutalitással játszottak és ebben hathatós segítségükre volt a házibiró is, aki végül egy off side góllal 2:1 arányban a vendéglátók javára döntötte el a mérkőzés sőt. A Hakoah egyetlen gólját Grünvald lötte az első féldőben, amely 1:1 arányban eldöntetlenül végződött. — Vasárnap a detroiti All Stars ellen játszott a Hakoah 2:0 (2:0) arányban fölényes és szép játék után biztosan legyőzte. A győztes csapat góljait Wortmann és Schwartz lötték, — a mezőny legjobb embere azonban Fábian, a Hakoah kapusa volt, akit a közönség lelkesen ünnepelet.

Hályog van a szemén

ha nem látja, hogy a világ halad, de Ön elmarad mellőle. Rendelje meg azonnal a négy nyelvű Ex Libris könyvismertető folyóiratot, hogy követhesse a kultura menetét. Próbaszám 20 lej. Lepage, Kolozsvár.

Hölgyek és urak! Dacára a nagy vámemelésnek, Barabás & Co

C. Regele Ferdinand 31. (volt Szigethy hentesüzlet) harisnyákat és mindennemű rövidárut régi árban árusít.

Női pamutharisnya L. 29-től feljebb
Női flohrharisnya L. 63-tól
Férfi pamutharisnya L. 19-től
Férfi flohrharisnya L. 65-től
Gyermekharisnya L. 18-tól

Állandóan nagy raktár D. M. C. árukból!
Angro és Endotail osztály!

Siessen

megvásárolni a „Hermes” legújabb kiadása menetrendkönyvét,

mert lekésik a vonatról!

A 220 oldalas könyv ára csak 50 lei. Kapható mindenütt.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

A belvárosban, szépen burtozott utcai parkettes nagy szoca, fürdőszoba használatlalt, két zsidó fiatalembernek, esetleg teljes ellátással is, vagy julius elsejére kiadó. Cim a kiadóban.

Perfekt magyar gyors és gépirónó azonnali belépőre kerestetik a szombat megtartásával. Héberül tudók előnyben. Cim a kiadóban.

Temesváron keres fiatal házaspár burtozzatlan vagy burtozzott szobát/lehetőleg fürdőszoba használatlalt. „Szerkesztő” jelégére a kiadóba.

Bejáró könyvelést vállalk. Megkereséseket „Contabil autorizat” jelégére a kiadóba kérek.

Arva zsidó lány, jobb házból való, intelligens zsidó családdhoz ajánlkozik háztartásba, esetleg 2 gyermek mellé. Fizetésre nem reflektál, csupán otthonra és jó kánásnőre vágyik. Cim: Izsák Etelka, Oradea Str. Horia 16.

Belvárosban különbejáratu burtozzott szobát keresek június 1-re. Lehetőleg fürdőszoba használatlalt. „Szerkesztő” jelégére a kiadóba.

Olcsón azonnal eladó 2 szekrény, egy ágy, egy éjjeliszekrény, egy tükör és egy konyhastélási. — Nussbaum. Wesselenyi-u. 7. Bejárat Forduló-u. felől.

Fiatalfatist ríselő, öt évi gyakorlattal, állást keres. Cim: Deutsch, Gherla.

Üzletfelosztás miatt egy jókarban levő kétülékes autó igen jutányosan eladó. Értekeztesni dr. Sebestyén és dr. Fischer ügyvédek irodájában, Piata Unirii 20. sz. alatt.

Szerény igényű, perfekt magyar-német, gyors-gépiró, szombat megtartásával félnapos állást keres. Szíves megkeresések a kiadóba kéretnek.

Barzel

fierarie
vasüzlet

Cluj-Kolozsvár
P. M. Viteaz 13.

Telefon
10-43

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 831.

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.

Kárpitos kellékek, zsinegek, kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910.

Szováta fürdőn

a mult évben megnyilt s kitűnően bevált **uri panzio** a villa SPERANZA-ban lényeges átalakításokkal, ezidén már **június havában megnyílik.**

Elismerten elsőrangú

konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem.

Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad **dr. Krausz Józsefné**, főrabbiné, Diciosanmartin (Dicsősztmárton)

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal 9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályaudvaron és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

1927 május 28 Szomb

A ke és a kam

Minden illetékes és tor elmondotta már vé mérgező és gyűlölséget nek apostolai a kereszt szava alatt hirdették a zsidóság ellen. Mi az ház véleményére vártu szavát figyeltük, hiszen egyház is érdekelve va az igazi kereszténység selője, nem haladhat e mozgalom mellett, am a Kereszténység jelsza

Es az antiszemita n ban kereszténységet hirt letet prédikálja, ami é az igazi kereszténység volt az, hogy minden hanyatló és dekadens a hivatalos keresztény tiltakozó szavát a g üldözés konkolyhintői most megérett arra, egyház beteljesítse hit mert az egyház szava mita mozgalmak szenved megérkezett.

Az ország görögkel tartják meg minden e konzisztórium ülésük lyen az egyházkerület vesznek részt, nemcsak ügyeivel foglalkoznak, álláspontját az ország problémáival szemben, ről érintik az egyház keit. A bukovinai egy ülése volt az első, an antiszemita mozgalom abból a szempontból, közelebből érinti. Sza felszentelni az antiszen volt az a kérdés, amel véleményen volt a kon tagja és minden felsz foglalt állást.

A bukovinai metropolával tette magáévá a férhetetlen a keresztén szeretet és a béke jegy az egyház áldását adja a gyűlölséget és a re egész konzisztórium he tette be a metropolita, az alsópapságnak a cüz szentelését és az eltér térértésének érdekében résztvevőinek segítségé

A metropolita szav egyház szava, világos e igazi kereszténység k hogy az antiszemita közösségük a keresztén kor jelszavaik között e séget hangsúlyozzák ki azokat a tömegeket, a hívő táboraiba tartozna

De az egyház nem leszögezésénél. Ugyana nyiltan hirdeti, hogy nem tarthat igényt a szentelő szertartására, gosító propagandáját v ahol az agitáció munk reszténység mezébe ölt Nem kételkedünk abba